

Inclusief IEDEREEN!

Hoe het vertrouwen van de burger in de overheid te herstellen.

© Anita Hütten / T'ik BV, Veghel 2012

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever T'ik BV.

www.Inclusiemodel.nl

Samenvatting

Dit onderzoek gaat over de betekenis van inclusie en hoe gemeenten tot inclusie kunnen komen binnen hun sociaalbeleid. De aanleiding is dat er een groot verschil bleek tussen de theorie en praktijk binnen de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Wsw'ers vinden dat gemeenten geen goed beeld hebben over wat het betekent om te werken in de Wsw (en daarmee het hebben van een beperking). Een juiste beeldvorming over deze doelgroep is voor gemeenten echter nodig om haar taken te vertalen naar een goede visie op sociaalbeleid. De kern van de probleemstelling is dat er een groot verschil bestaat tussen hoe mensen iemand met een beperking ervaren en hoe deze mensen daadwerkelijk zijn (beeldvorming). De hoofdvraag binnen dit onderzoek is daarom: *"Op welke wijze kan beeldvorming over mensen met een beperking beïnvloed worden zodat gemeenten en beleidsmakers een realistisch beeld krijgen over wat het betekent om een beperking [of een grote afstand tot de arbeidsmarkt] te hebben en gemeenten een werkbaar uitgangspunt krijgen voor het maken van inclusief sociaalbeleid?"* De volgende definities zijn met dit onderzoek bepaald:

Beeldvorming: Het hebben van een beeld dat zelf ervaren is en/of getoetst is aan de realiteit.

Inclusie: Inclusie betekent dat iedereen ongeacht zijn achtergrond of huidige situatie er als vanzelfsprekend bij hoort. De situatie die ontstaat wanneer iemand ervaart dat hij welkom is en contact kan maken met zijn omgeving.

In een enquête is de mening van de burger onderzocht als het gaat over inclusie en arbeid. Uit het onderzoek blijkt dat persoonlijk contact voor mensen belangrijk is om zich welkom te voelen. Negeren of ontwijken is voor de meeste respondenten een reden om het tegengestelde te ervaren. Het is ongegrond gebleken om te stellen dat mensen minder solidair zijn geworden, het klopt wel dat de burger steeds minder vertrouwen krijgt in *"instituties en bestuurlijke elites"*. Inclusie behoort volgens 95,6% van de respondenten beslist tot de top vijf aandachtspunten voor gemeentelijk sociaalbeleid.

Voor de analyse van de gegevens is gebruikt gemaakt van de Theory of constraints en Root cause analysis. Dit zijn modellen die op zoek gaan naar de oorzaak van een probleem. Wanneer het gaat over inclusie, is de kern van het probleem de hoeveelheid obstakels die mensen ervaren om überhaupt tot inclusie te komen.

Het is aangetoond dat het menselijk handelen, met name dat van beleidsmakers, aangepast zou moeten worden naar een handelen dat meer gericht is op de invloed die het heeft op de burger. Een meer individuele benadering van gemeentelijk sociaalbeleid, gebaseerd op wederkerigheid en inclusie, is in deze tijd gewenst. Overheid en gemeenten zouden zelf contact moeten leggen met de burger. Een werkbaar gemeentelijk uitgangspunt voor maken van inclusief sociaalbeleid is relevant in de komende jaren omdat gemeenten door decentralisatie meer regie krijgen of hebben gekregen over wetten zoals de Wet werken naar vermogen (WWNV) en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) stelt dat visievorming op sociaalbeleid een aandachtspunt is binnen gemeenten.

Inclusie is een aanleiding voor concrete visievorming. Binnen een gemeentelijke visie kan in gezet worden op het communicatief model en daarmee op communicatie tussen alle groepen en juiste beeldvorming. Wanneer gemeenten en overheid zich richten op inclusie door middel van het Inclusiemodel, kan het vertrouwen van de burger in de overheid herstellen. Het Inclusiemodel (zie figuur 23 op pagina 42) is een praktisch model voor het minimaliseren van obstakels die de vrije deelname voor burgers aan de samenleving belemmeren. Het zorgt ervoor dat iemand daadwerkelijk ervaart dat hij of zij welkom is. Er zijn acht succesfactoren voor effectieve burgerparticipatie waarop het voor dit onderzoek ontwikkelde Inclusiemodel gebaseerd is, het biedt handvatten om te komen tot effectief integraal sociaalbeleid. Voor de implementatie van het Inclusiemodel wordt gebruik gemaakt van een Regionaal Sociaal Coach™ en de Wijkcoaches. In de aanbevelingen wordt geadviseerd een Regionaal sociaal coach™ aan te stellen die de regie voert over het inclusiebeleid. Een Regionaal sociaal coach™ (RSC) richt zich niet alleen op mensen met een beperking maar op alle burgers en bevordert daarmee inclusie. De RSC heeft rechtstreeks contact met één persoon met beslissingsmacht binnen de gemeente. Voor het inventariseren van de obstakels moet vanuit de gemeente persoonlijk contact gemaakt worden met de burgers. Dit kan door binnen een gemeente wijken in te delen in zones en voor elke zone een Wijkcoach in te zetten. Deze Wijkcoach wordt bijvoorbeeld geworven uit de doelgroep Wet werken naar vermogen (WWNV). Met het Inclusiemodel richt inclusiebeleid zich op alle burgers dus: INCLUSIEF IEDEREEN!

Inhoudsopgave

Voorwoord

Samenvatting

Hoofdstuk 1.....	1
<i>Onderzoeksopzet</i>	1
1.1 <i>Inleiding: Harde realiteit?</i>	1
1.2 <i>Motivatie: Visie op sociaalbeleid</i>	1
1.3 <i>Achtergrond: Cliëntenparticipatie</i>	1
1.4 <i>Aanleiding: Relatie tussen gemeenten en cliëntenraden</i>	2
1.5 <i>Probleemstelling: Komen tot inclusiebeleid</i>	3
1.5.1 <i>Hoofdvraag:</i>	3
1.5.2 <i>Deelvragen:</i>	3
1.5.3 <i>Afbakening:</i>	4
1.5.4 <i>Doelstelling:</i>	4
1.6 <i>Onderzoeksaanpak</i>	4
1.6.1 <i>Onderzoeksdomein</i>	4
1.6.2 <i>Onderzoeksverantwoording</i>	5
1.6.3 <i>Begrippen</i>	6
1.6.4 <i>Onderzoekspopulatie</i>	6
1.6.5 <i>Validiteit</i>	6
1.6.6 <i>Gebruikte modellen</i>	7
1.7 <i>Leeswijzer</i>	8
1.8 <i>Samenvatting</i>	8
 Hoofdstuk 2.....	 9
<i>Explorerende fase: Begripsvorming</i>	9
2.1 <i>Inleiding</i>	9
2.2 <i>Wat is inclusie?</i>	9
2.2.1 <i>Gradaties van inclusie</i>	10
2.3 <i>Wat is beeldvorming?</i>	10
2.3.1 <i>Beeldvormingmodellen</i>	11
2.3.2 <i>Media en beeldvorming</i>	12
2.3.3 <i>Onderzoeksobservatie met betrekking tot beeldvorming en inclusie</i>	13

2.4 Wetgeving.....	13
2.4.1 Werken naar vermogen.....	13
2.4.2 VN-Verdrag.....	15
2.5 Begripsvorming.....	15
2.6 Samenvatting.....	16
Hoofdstuk 3.....	17
<i>Wat vindt de burger?</i>	17
3.1 Inleiding.....	17
3.2 Explorerende fase: Samenstelling geïnterviewden.....	17
3.2.1 Vraagstelling interviews: Wanneer ervaart u dat u welkom bent?.....	17
3.2.2 Resultaten van de interviews.....	18
3.3 Enquête onder burgers: Wat vindt u van inclusie?.....	19
3.3.1 Opzet enquête.....	19
3.4 Resultaten.....	19
3.4.1 Algemene gegevens.....	19
3.4.2 Inclusie.....	21
3.4.3 Arbeid.....	24
3.4.4 Slotvragen.....	28
3.5 Samenvatting.....	28
Hoofdstuk 4.....	29
<i>In de praktijk, een analyse van de gegevens</i>	29
4.1 Inleiding.....	29
4.2 Analyse gegevens.....	29
4.2.1 Theory of constraints.....	29
4.2.2 Root Cause Analysis.....	29
4.3 Theoretische onderbouwing.....	32
4.3.1 Ontwikkelingen in de samenleving volgens Cornelis.....	32
4.3.2 Normatieve theorieën.....	32
4.3.3 Hoe wij leren.....	34
4.4 Samenvatting.....	35

Hoofdstuk 5.....	36
<i>Confrontatieanalyse</i>	36
5.1 <i>Inleiding</i>	36
5.2 <i>SWOT analyse</i>	36
5.2.1 <i>De meest kansrijke opties voor inclusie</i>	38
5.3 <i>De slimme gemeente</i>	38
5.4 <i>Het Inclusiemodel</i>	40
5.4.1 <i>Hoe werkt het Inclusiemodel?</i>	40
5.5 <i>Samenvatting</i>	41
 Hoofdstuk 6.....	 43
<i>Conclusie en aanbevelingen</i>	43
6.1 <i>Inleiding</i>	43
6.2 <i>Opbouw van het onderzoek</i>	43
6.2.1 <i>Antwoord op de deelvragen:</i>	43
6.2.2 <i>Antwoord op de hoofdvraag</i>	44
6.3 <i>Haalbare resultaten, conclusie</i>	44
6.4 <i>Waar leidt inclusie toe?</i>	45
6.5 <i>Aanbevelingen</i>	46
6.6 <i>Discussiepunt</i>	47
6.7 <i>Samenvatting</i>	47
 Hoofdstuk 7.....	 48
<i>Implementatievoorstel</i>	48
7.1 <i>Inleiding</i>	48
7.2 <i>Plan van aanpak</i>	48
7.2.1 <i>Stappen om te komen tot inclusiebeleid</i>	48
7.2.2 <i>Randvoorwaarden</i>	49
7.2.3 <i>Kosten</i>	49
 Hoofdstuk 8.....	 50
<i>Persoonlijke reflectie</i>	50
 Begrippenlijst	 51
Literatuurlijst.....	54

